

**ФАКУЛЬТАТИВНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ДО МУЗИЧНО ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ:
ІСТОРІЯ ПРОБЛЕМИ**

*Т.П. Танько
Харків, Україна*

У роки Великої Вітчизняної війни питанням розвитку системи підготовки музично-педагогічних кадрів, у силу соціальних і економічних обставин, що склалися, не приділялося належної уваги.

У 1943/44 роках на території України, звільненої від німецько-фашистських загарбників, розпочалася певна робота з відбудови народної освіти і підготовки учительських кадрів. З цією метою організувались короткотермінові педагогічні курси з підготовки учителів; на роботу до шкіл прибували вчителі і з інших союзних республік. Відновили роботу педагогічні навчальні заклади: у 1944/45 навчальному році в Українській РСР працювало 6 університетів, 20 педагогічних інститутів, 18 учительських інститутів, 76 педагогічних училищ. Деякі з них навесні 1945 року провели дострокові випуски.

Після Великої Вітчизняної війни всі зусилля спрямовувались на подальший розвиток народної освіти і відновлення системи підготовки педагогічних кадрів. Розроблялись різноманітні заходи: у деяких жіночих середніх школах відкриті одинадцять педагогічні класи, розширена мережа педагогічних училищ, для забезпечення вчителями початкової школи, збільшилась кількість педагогічних інститутів. Міністерство освіти УРСР накреслило шляхи поліпшення музичного виховання у школах республіки. Гостро постало питання про підготовку учительських кадрів для здійснення музично-естетичної роботи в школі.

У перші післявоєнні роки підготовки вчителів співів для шкіл здійснювалась на базі педагогічних училищ. Але вони у своїй більшості не були укомплектовані кваліфікованими викладачами музичного профілю. Поряд з цим спостерігалась недостатня кількість музичних інструментів, унаочнень, методичної і нотної літератури, яка в останні роки зовсім не видавалась. Відділ педагогічних училищ Мінпросу УРСР і обласні організації народної освіти не надавали достатньої методичної допомоги, викладачам педучилищ у їх роботі з музично-педагогічної підготовки учительських кадрів для шкіл, слабо контролювали виконання програм з музики. У таких умовах педагогічні училища не надавали і не могли надати відповідної музично-педагогічної підготовки майбутнім учителям, необхідної для викладання співів і проведення музичної роботи у початкових класах загальноосвітніх шкіл.

З метою поліпшення якості музичної підготовки випускників педагогічних училищ, які працювали в школах, Мінпросом УРСР було розроблено ряд конкретних заходів. На нарадах учителів заслуховувались питання з музичного виховання, забезпечувалась робота секцій учителів музики та співів; у навчальний план обласних курсів учителів початкових класів додатково включено 12 годин методики викладання співів; організовано семінари і консультації з методики викладання співів і нотної грамоти для учителів молодших класів і керівників хорів в обласних інститутах удосконалення кваліфікації; створювались підручники з музичного виховання для слухачів педагогічних училищ (2, с. 37). Але педагогічні училища не могли забезпечити необхідної кількісної і якісної підготовки музично-педагогічних кадрів, від яких багато в чому залежало і підвищення рівня культурно-освітньої роботи не лише серед молоді, що навчається, але і трудящих, особливо сільської місцевості, де вчителі складали найбільш чисельний загін інтелігенції». У зв'язку з цим за наказом Мінпросу УРСР від 13.04.48 р. «Про організацію підготовки вчителів малювання, креслення, співів і музики» (1, с. 9). У педагогічних інститутах вводились факультативи, з надання студентам другої спеціальності за одним з названих профілей, зокрема музичного. Кожен педагогічний інститут зобов'язувався забезпечити щорічну підготовку не менше п'ятнадцяти вчителів співів та музики.

У навчальні плани Київського, Харківського, Одеського, Донецького, Полтавського, Житомирського і Херсонського педагогічних інститутів (розташованих у містах, де існували консерваторії або музичні училища) вводився факультативний курс з музики і співів. Метою цього курсу було ознайомлення студентів з основами музичної грамоти, класичними творами видатних композиторів, українського і російського музичного мистецтва, а також оволодіння студентами методикою організації дитячого хору в школі. Таким чином, цей курс сприяв підвищенню як загальної, так і музично-хорової культури студентів, а також допомагав їм, майбутнім учителям, в організації позакласної роботи в школі.

Для забезпечення проведення занять на 40 факультативах з музичної підготовки учителів залучались викладачі відповідної кваліфікації з консерваторій і музичних училищ. Усього в 1948/49 навчальному році факультативним навчанням з музики і співів в Україні було охоплено 470 чоловік.

Вивчення і аналіз звітів з навчальної роботи деяких педагогічних інститутів республіки за 40-50-ті роки, які зберігаються в архівах, уможливило простеження, навчання студентів на факультативних курсах з музичних дисциплін, з передбаченням і досягненням певних результатів.

Так, у Харківському педагогічному інституті в 1949/50 навчальному році факультативом «хорові співи» в обсязі 120 годин були охоплені студенти літературного факультету, а в 1951/52 навчальному році передбачалося залучити вибірково, за ознаками загальної музичної підготовленості, студентів і з

інших факультетів.

Аналогічний факультативний курс «музика і співи» в обсязі 120 годин було введено на історичному і географічному факультетах та в обсязі 60 годин – на фізико-математичному. При доборі студентів для навчання на факультативі з музики враховувались музичні здібності, і володіння музичним інструментом.

Більш ґрунтовна факультативна підготовка студентів з музично-естетичного виховання проводилась у Київському і Вінницькому педагогічних інститутах. У цих вузах навчальні плани передбачали вивчення програмового матеріалу з музичних дисциплін на першому і другому курсах у вигляді обов'язкових занять, а на третьому і четвертому – факультативно. Увесь курс розраховувався на 206 годин (130 обов'язкових годин на першому і другому курсі і 176 факультативних – на третьому і четвертому курсах).

Студенти, що виявили протягом перших двох років навчання музичні здібності, зацікавленість і певні уміння, продовжували навчатися далі на третьому і четвертому курсах. Вони отримували необхідні теоретичні знання і практичні навички у роботі з хоровим або оркестровим колективом, у грі на одному з музичних інструментів. Заняття на факультативі проводились за двома музично-педагогічними спеціальностями – хорові і музичні. У залежності від відвідування занять однієї чи іншої студенти по закінченні інституту здобували кваліфікацію керівника хору і вчителя співів у перших-четвертих класах або керівника шкільного оркестру.

Заняття проводились по 2 години на тиждень. Останні студенти обмежувались дворічним навчанням і кваліфікацію музичного керівника не отримували.

Література

1. Про покращення музичного виховання в школах / Збірник наказів Наркомосвіти. – К., 1938. - № 26. – С.9.
2. Раввінов О.Г. Музика і співи в школі в світлі постанов про музичне мистецтво // Радянська школа. – 1948. - № 4. – С.37.

ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ INTERNET В ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ УЧНІВ З БІОЛОГІЇ

*М.О. Таран, М.М. Скиба
Київ, Україна*

Впровадження в практику сучасних інформаційно-комунікаційних технологій забезпечує позитивні зрушення у процесі реформування освіти, стає необхідним і впливовим фактором розв'язання різноманітних педагогічних задач, досягнення високих результатів педагогічної діяльності. Важливою складовою інформаційного забезпечення навчального процесу є ресурси Internet. Їх застосування у професійній діяльності педагогічних працівників сприяє оперативному впровадженню у практику останніх наукових досягнень та методичних розробок.

Ресурс Internet (веб-ресурс) – це сторінка або набір сторінок, які розміщені в мережі Інтернет, що можуть включати текстову, графічну, мультимедійну інформацію та бази даних. Досліджуючи проблему освітніх ресурсів Internet, В. Осадчий характеризує їх як сукупність інтегрованих апаратно-програмних засобів та інформації освітнього змісту, призначеної для публікації в мережі Інтернет з метою її авансування, популяризації чи обговорення [4]. Програміст, психолог та педагог Сеймур Пейперт констатує неможливість використання монологічного навчання в роботі з сучасними учнями, які недостатньо сприймають традиційні репродуктивні методи навчання. Виросло покоління людей, що використовує Інтернет на новому рівні – як середовище існування, тому використання веб-інструментарію істотно підвищує мотивацію навчання [1].

Використання Інтернет-технологій у навчальній діяльності дає можливість переосмислити традиційні підходи до вивчення багатьох питань навчальних дисциплін, зокрема до проблеми підготовки позакласних заходів з біології. Позакласні заняття з біології є формою різноманітної організації добровільної роботи учнів поза уроком під керівництвом учителя з метою заохочення та виявлення їхніх пізнавальних інтересів і творчих здібностей, розширення й доповнення шкільної програми з біології [3].

Для нас уже звичним є застосування ресурсів Internet під час підготовки до уроків, але мережа Інтернет – це також величезна база матеріалу, який необхідний для створення презентацій та проведення сучасних позакласних заходів з біології. Серед багатьох форм і видів позакласної роботи з біології чільне місце належить гуртковій роботі. Під час підготовки до заняття гуртка, як вчитель, так і учень може користуватись електронними бібліотеками. За електронною адресою <http://library.kr.ua/libworld/elib.html> надано перелік електронних бібліотек України, які містять тисячі підручників та пізнавальних книжок [2]. На подібних веб-сайтах систематизовано поданий бібліотечний фонд і реалізована система автоматизованого сервісу, яка допомагає користувачеві швидко дістатися потрібного ресурсу.

Наявні ресурси Internet є ефективною допомогою у підготовці вчителя до позакласного заходу. Так, за електронною адресою <http://www.uportal.com/ukr/Science/Biology/> пропонується каталог